

HANDLEIDING ZORG IN ONDERWIJSTIJD **PERSONA'S**

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE TAAL VOOR BETERE SAMENWERKING

Kinderen met complexe ondersteuningsbehoeften hebben baat bij een sterke, gezamenlijke aanpak waarin scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten en jeugdhulporganisaties eenduidig communiceren en samenwerken. Toch blijkt dit in de praktijk vaak lastig. Bekostigingsstructuren en regelgeving zorgen regelmatig voor onduidelijkheid, en overleggen verzanden vaak in individuele casussen. Hoe zorg je ervoor dat iedereen dezelfde taal spreekt en gericht samenwerkt? Het antwoord ligt in het gebruik van persona's.

De Zorgarrangeurs gebruiken persona's tijdens trajecten op scholen om nog beter in gesprek te gaan over de collectieve financiering van Zorg in Onderwijstijd (ZiO). De handleiding biedt inzicht in het gebruik van persona's en begeleidt je stap voor stap bij het opstellen ervan.

Praktisch stappenplan voor Zorg in Onderwijstijd

De Zorgarrangeurs hebben een praktisch stappenplan voor het inregelen van ZiO ontwikkeld. Het ontwikkelen van persona's komt terug in stap 3 (Inzichten creëren en prioriteren).

[Vind hier het stappenplan.](#)

Wat zijn persona's?

Een persona is een generieke beschrijving van een doelgroep in de vorm van een fictieve leerling. Het doel is om de ondersteuningsbehoeften van deze groep helder te beschrijven en een gedeelde taal te creëren tussen scholen, samenwerkingsverbanden, zorginstellingen en gemeenten. Dit voorkomt miscommunicatie en vergemakkelijkt de samenwerking.

Elke persona beschrijft

- Wie is ... (bijvoorbeeld Lisa)?
- Welke problemen heeft Lisa?
- Wat wil Lisa graag?
- Wat is de huidige situatie?
- Wat heeft Lisa nodig?
- Wat is het alternatief als Lisa niet krijgt wat er nodig is?
- Wat zijn kosten van de huidige situatie?
- Wat zijn de kosten van de gewenste situatie?

Voordelen

Het gebruik van persona's biedt brede voordelen:

- Doelgroepen verhelderen: het maakt duidelijk voor welke type leerlingen er ondersteuning nodig is.
- Behoeftes inzichtelijk: het geeft beter zicht op de specifieke problemen en behoefte van een groep leerlingen.
- Verantwoordelijkheden definiëren: het schept duidelijkheid over wie welke rol vervult; school, samenwerkingsverband, gemeente of zorg.
- Voldoende bekostiging: het vooraf inzichtelijk maken van de benodigde middelen, helpt om ad-hoc discussies te vermijden.
- Toekomstgericht: biedt ruimte om toekomstige ondersteuningsscenario's te verkennen met passende financiering als uitgangspunt.
- Privacy-proof: door over persona's te praten, blijven individuele gegevens beschermd.

Door wie in te vullen

Het onderwijs- en zorgpersoneel in de school

Aan de slag:

Stap 1: Leerlingenpopulatie inzichtelijk maken

Stap 2: Signalen & kenmerken groeperen

Stap 3: [Persona template](#) invullen

Stap 4: Het goede gesprek voeren

Disclaimer

Dit persona template is werkende weg ontwikkeld door de onafhankelijke Zorgarrangeurs. Het is bedoeld als instrument dat andere professionals kunnen gebruiken om vergelijkbare trajecten te doorlopen. Tegelijkertijd is het belangrijk te onderkennen dat de rol van de Zorgarrangeur – met specifieke expertise op zowel inhoud als proces – een cruciale en niet zomaar vervangbare factor is in het succes van deze aanpak.

AAN DE SLAG!

Stap 1. Leerlingenpopulatie inzichtelijk maken

- Creëer een goed beeld van de leerlingenpopulatie van de school.
- Gebruik hiervoor bijvoorbeeld het [Zorgarrangeurs Screeningsdocument](#) i.c.m. met mogelijk al door school opgestelde documenten rondom de leerlingenpopulatie.

Stap 2. Signalen & kenmerken groeperen

- Gebruik het screeningsdocument om signalen en kenmerken rondom de ondersteuningsbehoeften van de leerlingenpopulatie te inventariseren, analyseren en groeperen.
- Bepaal voor welke groepen leerlingen het belangrijk is om deze behoeften duidelijk in beeld te brengen en een gedeelde taal te ontwikkelen.
- Vertaal deze informatie vervolgens naar herkenbare persona's (stap 3).

Stap 3. Persona template invullen

Doel

Het persona template helpt stap voor stap een concreet profiel van de groep leerlingen te maken, dat ondersteunt bij het regelarm, bij voorkeur collectief, organiseren van passende zorg en begeleiding in het onderwijs. Daarnaast biedt het ruimte om mogelijke financieringsoplossingen en scenario's voor toekomstbestendige ondersteuning te verkennen.

Invulinstructies

Vul de volgende vragen in [dit persona template](#) in:

- Welke naam voor de persona (bijvoorbeeld Esra)?
- Wie is Esra?
- Welke problemen heeft Esra?
- Wat wil Esra graag?
- Wat is de huidige situatie (vanuit school- en ouderperspectief)?
- Wat heeft Esra nodig?
- Wat is de gewenste situatie en alternatieven?
- Wat zijn kosten van de huidige situatie?
- Wat zijn de kosten van de gewenste situatie?

Door wie

- Leidinggevende in de school
- In samenwerking met inhoudelijk onderwijsondersteunend personeel (bijv. Intern begeleider).

Tip: Heb je meerdere persona's? Bundel ze tot een handige waaier die je makkelijk kunt meenemen en gebruiken tijdens gesprekken.

ZIO PERSONA VOORBEELD

WIE IS ESRA?

Esra is een groep leerlingen met de volgende kenmerken:

- Esra woont thuis met met haar ouders en broer
- Esra is 10 jaar oud
- Esra gaat met plezier naar school (SBO)
- Esra is vrolijk en sociaal
- School kost haar veel energie en ze komt elke dag moe en overprikkeld thuis
- Ze kan onverwachts erg boos worden

WELKE PROBLEMEN HEEFT ESRA?

Esra's problemen illustreren de dagelijkse uitdagingen die deze groep kinderen ervaart in hun onderwijsomgeving:

- Gevaar voor omgeving en zichzelf
- Beperkt basisvertrouwen
- Emotionele problemen
- Belast gezinssysteem
- Problemen met emotieregulatie
- Focus en concentratieproblemen
- Overprikkeling
- Intelligentie (LVB en MHB)
- Inflexibiliteit (starheid en weigeren mee te veren)

WAT WIL ESRA GRAAG?

Esra's wensen geven inzicht in de behoeften en interesses van kinderen in vergelijkbare situaties:

- Meedoen met andere leerlingen
- Zichzelf ontwikkelen
- Energie hebben om thuis ook leuke dingen te doen.
- Niet zo vaak boos worden

HUIDIGE SITUATIE

Esra's huidige onderwijs- en zorgsituatie, vanuit school- en ouderperspectief, wat typerend is voor veel kinderen in deze doelgroep:

- Continue toezicht leerkracht
- Inzet ambulante begeleiding en/of pedagogische medewerker om escalatie te voorkomen
- Continue beschikbare achtervang door schoolpersoneel
- Intern overleg
- Deelname diverse externe overleggen
- Samenwerking met ketenpartners

GEWENSTE SITUATIE

Esra's gewenste onderwijs- en zorgsituatie, vanuit school- en ouderperspectief, wat typerend is voor veel kinderen in deze doelgroep:

- Individuele opvang buiten de groep
- Transfer naar de groep
- Inzet vroegsignalering
- Inzet expertise jeugdhulp voor begeleiding en behandeling in de school
- Uitbreiding inzet van pedagogisch medewerker
- Uitbreiding jeugdhulp zorg in onderwijstijd

WAT IS HET ALTERNATIEF?

Het alternatief als Esra niet krijgt wat er nodig is

- Esra laat steeds meer problemen in de klas zien
- Esra laat ook thuis meer gedragsproblemen zien
- School voelt zich meer en meer handelingsverlegen
- Ouders voelen stress door het gedrag van hun kind
- Werkdruk bij mensen op school

KOSTEN HUIDIGE SITUATIE

Een algemene beschrijving van de kosten in de huidige situatie, indien bekend met detail bedragen:

- Basisbekostiging onderwijs
- Ondersteuningsbedrag van SBO TLV
- Aanvullend onderwijsarrangement SBO
- Bekostiging vanuit jeugdhulp van een maatschappelijk werkende
- Inzet van beperkt aantal individuele beschikkingen jeugdhulp

KOSTEN GEWENSTE SITUATIE

Een algemene beschrijving van de kosten in de gewenste situatie, indien bekend met detail bedragen:

- Maatwerk per regio dat aansluit en/of ontwikkeld moeten worden
- Rekening houdend met lokale wet- en regelgeving inclusief geldende tarieven jeugdhulp

Wat heeft Esra nodig?

- Nabijheid van de leerkracht
- Balans in- en ontspanning buiten de klas en/of met begeleiding
- Klasgrootte 12-15 leerlingen
- Behandeling
- Begeleiding
- Voorspelbaarheid en structuur in alle leefscenen

Stichting Onderwijsconsulenten

Stap 4. Het goede gesprek voeren

- De gemaakte persona's kunnen praktisch ingezet worden in gesprekken met ouders, jeugdhulp, gemeenten, zorgkantoren/zorgverzekeraars of samenwerkingsverbanden. Ze helpen om het goede gesprek te voeren.
- Bij ouders zorgen persona's ervoor dat het gesprek minder persoonlijk wordt – het gaat niet over hún kind, maar over een groep. Dat creëert ruimte voor open, constructieve gesprekken.
- Persona's vormen bovendien een stevige basis voor regionale afspraken en samenwerking over grenzen van samenwerkingsverbanden en gemeentes heen. Zo versterken onderwijs en jeugdhulp elkaar – in het belang van de leerling.

Volgende stappen Zorg in Onderwijstijd

Lees [hier](#) verder voor de verdere stappen om ZiO in te regelen binnen school.

Over Zorgarrangeurs

De Zorgarrangeurs van [Stichting Onderwijsconsulenten](#) adviseren sinds 2020 (V)SO-scholen (cluster 3 en 4) over samenwerkingsvraagstukken en bekostigingsvraagstukken van noodzakelijke zorg in het onderwijs. In de periode 2023 en 2024 zijn hier ook Cluster 1 en 2, SBO-scholen en een schakelvoorziening aan toegevoegd.

De Zorgarrangeurs ondersteunen de scholen en de betrokken ketenpartners op maat bij het zo regelarm en collectief mogelijk organiseren van ZiO binnen de bestaande stelsels. De Zorgarrangeurs hebben een schat aan ervaring met vraagstukken rond ZiO en met individuele casuïstiek in de tweede lijn. Op basis daarvan kennen zij de belemmeringen van de huidige wet- en regelgeving van ZiO in de praktijk en de gevolgen hiervan voor scholen, leerlingen en ouders. De Zorgarrangeurs ondersteunen en adviseren de scholen en de betrokken ketenpartners vanuit een onafhankelijke positie en nemen daarbij de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen als uitgangspunt.

Sinds de start is veel kennis en ervaring opgedaan. In samenwerking met verschillende uitvoeringspartijen zijn waardevolle inzichten verzameld. Deze inzichten, informatie en expertise kunnen regio's helpen die aan de slag zijn met ZiO of inspiratie zoeken voor verdere doorontwikkeling.

De kern van hun werk ligt bij zicht op zorg in onderwijs krijgen in samenspraak met scholen en de betrokken ketenpartners. Hiervoor hebben zij diverse tools ontwikkeld, waaronder dit persona template. Voor advies en ondersteuning mail naar Zorgarrangeurs@onderwijsconsulenten.nl.

Platform Zorg in Onderwijs Inzicht: van elkaar leren over zorg in onderwijstijd

Wil je collega professionals uit het onderwijs- en jeugdzorgsysteem ontmoeten? Digitaal ervaringen delen en direct advies van anderen uit het veld ontvangen? Toegang krijgen tot nuttige documenten, hulpmiddelen en best practices om tot nieuwe ideeën en oplossingen te komen? Word dan nu lid van de levendige online community Zorg in Onderwijs Inzicht. Hoe? [Klik hier](#).

Zorg in Onderwijs Inzicht is een initiatief van Zorgarrangeurs, onderdeel van Stichting Onderwijsconsulenten, in samenwerking met het Platform Vakmanschap Jeugdprofessionals. Zorg in Onderwijs Inzicht is als subgroep te vinden op het Platform Vakmanschap Jeugdprofessionals.

HANDLEIDING
ZORG IN ONDERWIJSTIJD
PERSONA'S

 Stichting
Onderwijsconsulenten

